

ԱՆՏԻՈՔԻ ԵՎ ՆԱՄԱՅՆ ԱՐԵՎԵԼՔԻ ԱՍՈՐԻ ՈՒՂԱՓԱՌ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՊԵՏ ՆՈՐԻՆ ՍՐԲՈՒԹՅՈՒՆ ԻԳՆԱՏԻՈՍ ԶԱՔՔԱ Ա ԻՎԱՍ ՊԱՏՐԻԱՐԻ ԱՅՅԸ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱԾԻՆ

Սույն թվականի հոկտեմբերի 18-23-ին Ամենայն հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդի հրավերով հայաստան և Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին այցելեց Ասորի Ուղղափառ Եկեղեցու Պատրիարք Նորին Սրբություն Իգնատիոս Զաքքա Ա Իվասը:

Անտիոքի Եկեղեցին քրիստոնեական հնագույն այն Եկեղեցին է, ուր Քրիստոսի հետևորդներն առաջին անգամ կոչվեցին քրիստոնյա (Գործք ԺԱ 19-26): Քրիստոնեության վաղ շրջանում Անտիոքն Ասորիքի մայրաքաղաքն էր և Արևելքի կարևորագույն կենտրոններից մեկը: Պետրոս առաքյալը համարվում է Անտիոքի Եկեղեցու առաջին գահակալը: Վերագայում Քրիստոսի 70 աշակերտներից մեկի՝ Ադդիի (հիշատակված Ղուկ. Ժ 1) և Մարիի կողմից Անտիոքից քրիստոնեությունը տարածվում է Եդեսիայի (այժմ՝ Ուրֆա) շուրջն ընկած տարածքներում: 4-րդ դարից սկսած Եկեղեցում սկսում է տարածվել վանականությունը:

Անտիոքի պատրիարքությունը մեծ դեր է խաղում 4-րդ և 5-րդ դարերի դավանաբանական վեճերի ընթացքում: 451 թ. հերոս պատրիարքության մի մասը հարում է ոչ քաղկեդոնական ուղղությանը և միաբնակ Եկեղեցու խոշորագույն գործիչներից մեկի՝ Վակոբ Բարադեոսի (6-րդ դար) անունով հայրնի դառնում նաև որպես Ասորի հակոբիկյան Եկեղեցի: Եկեղեցին կոչվում է նաև Արևմտյան Ասորի Եկեղեցի, որպեսզի զանազանվի Պարսկաստանի Արևելյան Ասորի Եկեղեցուց, որը կոչվում է նաև Արևելքի Ասորական Եկեղեցի կամ Նեստորական Եկեղեցի:

Ասորի Ուղղափառ Եկեղեցին հոգևոր-մշակութային ծաղկում է ապրում հայրկապեն 12 և 13-րդ դարերում, երբ գործում էին Միքայել Մեծը (†1199 թ.), Դիոնիսիոս Բար Սալիբին (†1171 թ.) և Բար Նեբրայունը (1264-1286 թթ.):

Մար Սեբերիոս Անտիոքացին (538 թ.) վերջին ասորի պատրիարքն էր, որ գահակալում էր Անտիոքում: Նրանից հետո Ասորի պատրիարքարանը տեղափոխվում է Նախեպ, ապա՝ տարբեր վայրեր, ինչպես՝ Դեյլ ար-Զաֆարա (Մարդինի մոտ՝ Թուրքիա), 1933 թ.՝ Նոնս, և 1959 թվականից՝ Դամասկոս՝ Սիրիայի մայրաքաղաք:

Ասորի Եկեղեցին բազում հալածանքների է ենթարկվել պատմության ընթացքում: Դրանց մեջ խոշորագույնը տեղի է ունեցել 1915 թ.՝ հայոց ցեղասպանության ժամանակ, երբ 100 հազար ասորի զոհ գնաց թուրքական յաթաղանին: Ասորի քրիստոնեության օրրանում՝ Ուրֆայի (Եդեսիա) տարածքում, այսօր բնակվում է ընդամենը 400 ասորի քրիստոնյա ընտանիք:

Ներկայումս Ասորի Եկեղեցու հավատացյալները բնակվում են Մերձավոր Արևելքում, Եվրոպայում և ԱՄՆ-ում: Եկեղեցին ունի 35 միություն/կիր և եպիսկոպոս, հարուստ է վանքերով, բարեգործական հասարակություններով, ուսումնական, կրթական օջախներով և հրապարակական հասարակություններով, որոնք գլխավորում են թե՛ Միդիայում և թե՛ ասորական սփյուռքում: Պարմական ասորական նշանավոր վանքերից այսօր կանգուն են Մար Մապրայի վանքը Մոսուլի մոտ, Ս. Մարկոսի վանքը՝ Երուսաղեմում: Իգնատիոս Զաքարյա Ա Իվաս Պատրիարքի օրոք Դամասկոսից ոչ շատ հեռու բացվել է Ասորի Եկեղեցու նոր ձեռնարանը՝ Մասարա Մայադնայա անունով:

Մար Իգնատիոս Զաքարյա Ա Իվաս Պատրիարքը ծնվել է 1933 թ. ապրիլի 21-ին Մոսուլում (Իրաք):

1946 թ. ընդունվել է Մոսուլի հոգևոր ձեռնարան և անվանակոչվել Զաքարյա:

1948 թ. ձեռնադրվել է դպիր:

1953 թ. սրբացել է կիսասարկավագի ասորիճան:

1955 թ. ձեռնադրվել է սարկավագ:

1957 թ. նոյեմբերի 27-ին, ձեռամբ Նորին Սրբություն Իգնատիոս Յակոբ Գ-ի, ձեռնադրվել է քահանա, իսկ 1959 թ. պարգևատրվել է Սուրբ Խաչով:

Իր ծառայության սկզբում Նորին Սրբություն Մորան Մոր Իգնատիոս Աֆրամ Բարսում Ա Պատրիարքի (1933-1957) կողմից նշանակվել է պատրիարքության քարտուղար, ապա՝ պատրիարքի անձնական քարտուղար:

1960 թ. ընդունվել է Նյու Յորքի ընդհանուր Ասորվածաբանական բուլեջ և Նյու Յորքի համալսարան, որտեղ նրկու փարի ուսումնասիրել է արևելյան լեզուներ, անգլերեն և հույնական ասորվածաբանություն:

1963 թ. բարձրացել է արքեպիսկոպոսական ասորիճանի և ծառայության նշանակվել Մոսուլում (Իրաք):

1969 թ. փեղափոխվել է Բաղդադի թեմ:

1978 թ. նշանակվել է Ավստրալիայի արքեպիսկոպոս:

1980 թ. Անրիոքի Ասորի Ուղղափառ Եկեղեցու Միևոդի կողմից ընտրվել է և սեպտեմբերի 14-ին օծվել որպես Անրիոքի և Համայն Արևելքի Ասորի Ուղղափառ Եկեղեցու 122-րդ գահակալ:

Նորին Սրբությունը ներկայացրել է Ասորի Ուղղափառ Եկեղեցին մի քանի միջազգային ժողովների ժամանակ, մի շարք Արևելյան և Արևմտյան ակադեմիաների անդամ է: Հեղինակ է ասորերեն, արաբերեն և անգլերեն լեզուներով քրիստոնեական կրթության, ասորվածաբանության, պատմության և մշակույթի վերաբերյալ բազմաթիվ գրքերի:

Ասորի Ուղղափառ Եկեղեցու գահակալը Հայաստան ժամանեց հոկտեմբերի 18-ին: Նորին Սրբության պարվիրակության կազմում ընդգրկված էին Բաղդադի և Բասրայի Միություն/կիր Նորին Սրբազնություն Սևերիոս Զամիլ Հավան, Գերմանիայի Միություն/կիր Նորին Սրբազնություն Դիոնիսիոս Իսա Գուբբուզը, Պատրիարքի առաջին քարտուղար Նո-

րին Սրբազնություն Յուլիոս Կուրիակոզեն և Պապրիարքի երկրորդ քարտուղար Հայր Եղիա Բահին:

Սա Նորին Սրբության երկրորդ այցելությունն էր համայն հայոց հոգևոր կենտրոն Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին: Առաջին անգամ Մար Իգնատիոս Զաքքա Պապրիարքը Մայր Աթոռ էր ժամանել 1982 թ.՝ Ամենայն Հայոց Վազգեն Ա Կաթողիկոսի հրավերով՝ մասնակցելու Վեհափառ Հայրապետի գահակալության 27-րդ փարեդարձին նվիրված հանդիսություններին:

Վաղ առավոտյան «Զվարթնոց» օդանավակայանում ավանդական աղ ու հացով Ասորի Եկեղեցու գահակալին և նրա շքախմբին, Ամենայն Հայոց Գարեգին Բ Կաթողիկոսի զխավորությամբ, դիմավորեցին Տ. Ներսես արքեպս. Պողոսյանը, Տ. Ոսկան արքեպս. Գալփաքյանը, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի Միջեկեղեցական հարաբերությունների բաժնի պարասխանավոր Տ. Եզնիկ եպս. Պետրոսյանը, Արարապյան Հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ Տ. Նավասարդ եպս. Կճոյանը, ՄՀ կառավարության ներկայացուցիչներ, ինչպես նաև Հայաստանում Սիրիայի Արաբական Հանրապետության գործերի ժամանակավոր հավաքարմնաքար Ֆայեզ Աբսին:

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում բարձրաստիճան հյուրերին դիմավորելու էին հավաքվել բազմաթիվ հայ հավաքացյալներ և Մայր Աթոռի պաշտոնությունը: Եկեղեցական թափուրն այսօրվա բուրվառների խնկարկումով և եկեղեցու զանգերի ղողանջների ներքո առաջնորդվեց Մայր Տաճար, ուր, Իջման Ս. Մեղանի առջև խոնարհվելուց և առ Աստված աղոթք բարձրացնելուց հետո, երկու Եկեղեցապետերը բարիգալստյան ողջույնի խոսքեր փոխանակեցին:

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԳԱՐԵԳԻՆ Բ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

ՈՂՋՈՒՅՆԻ ԵՎ ԲԱՐԻԳԱԼՍՏՅԱՆ ԽՈՍՔԸ

Ձերդ Սրբություն, ուրախ ենք ողջունելու Ձեզ հայոց հոգևոր կենտրոն Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում և մեկ անգամ ևս լկայելու մեր Եկեղեցիների եղբայրությունը:

Մեր ժողովուրդների եղբայրությունը հազարամյակների պատմություն ունի: Այն նվիրագործվեց, երբ մեր երկու ժողովուրդներն ընդունեցին Բրիսպոսի Ավետարանի լույսը: Այդ դարավոր եղբայրությունը օգնեց, որպեսզի պատմության ընթացքին՝ ի Բրիսպոս պահենք ու պահպանենք նույն հավատքը, նույն դավանանքը: Պատմության մեջ բազում փորձությունների միջով ենք անցել միասին: Հալածվել, հաճախ նաև նահապտակվել մեր հավատքի համար, սակայն Աստծո գորավոր Աջը պահել ու պահպանել է մեզ:

Միևեցյալ եղբայր ի Բրիսպոս, Մենք հավատում ենք, որ նոր հազարամյակում մեր եղբայրությունը պիտի բարի արդյունավորում ունենա: Միասնաբար Ասորի Ուղղափառ Եկեղեցին և Հայ Առաքելական Եկեղեցին, որպես Բրիսպոսի հեագույն Եկեղեցիներ, պիտի կարողանան իրենց խոսքը հնչեցնել և քրիստոնյա աշխարհի մեջ իրենց դերակատարությունը սրանձնել՝ հանուն մարդկության խաղաղ ու բարձր կյանքի մի նոր ժամանակաշրջանի:

ՄԱՐ ԻԳՆԱՏԻՈՍ ԶԱԲԵԱ Ա ԻՎԱՍ ՊԱՏՐԻԱՐԺԻ ՈՂՋՈՒՅՆԻ ԽՈՍՔԸ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

Իմ անունից և ինձ ընկերակցող եպիսկոպոսների՝ Սեբրիոս արքեպիսկոպոսի՝ Բաղդադի և Բասրայի առաջնորդի, Իսա Սրբազանի՝ Գերմանիայի առաջնորդի, Յուլիոս եպիսկոպոսի՝ պատրիարքական քարյուղարի, Վնդիասյանի Ասորի Եկեղեցու քարյուղարության և մեր անձնական քարյուղարի և Ասորի Եկեղեցու պոնտոֆոսի ու ժողովրդի անունից իմ գոհությունն եմ հայրնում նախ և առաջ Ասրծուն, որ ես երկրորդ անգամ եմ լինում այս սուրբ վայրում և շնորհակալություն եմ հայրնում Նորին Սրբության Գարեգին Բ Կաթողիկոսին՝ իր ցուցաբերած սիրո և ազնվության համար, որով մեզ դիմավորեց այս վայրի մեջ և մեզ ընդունեց ամենայն սրտաբացությամբ, վայր, ուր իջավ Ասրծո Միածին Որդին, ինչպես մեզ ավանդում է Ս. Գրիգոր Լուսավորիչը:

Սա մեզ համար նվիրական մի ուխտ է, որ կարարում ենք այս օրերին: Ես շնորհակալություն եմ հայրնում նաև բոլոր եպիսկոպոսներին, որոնք այսօրեղ են ապրում, ինչպես նաև Նորին Սրբության հոգևորդիներին, որոնք այսօրեղ են գրկվում իբրև ուսանողներ: Մենք փափագեցինք այսօրեղ զալ՝ շնորհավորելու Նորին Սրբությանը իր նոր հոգևոր պաշտոնի համար և բոլոր հայերիդ շնորհավորելու իր ընկրության առթիվ և նաև շնորհավորելու բոլորիդ որպես կենդանի ժողովուրդ: Նպարտ ենք հայ ժողովրդով և ասորի ժողովրդով, որոնք ընդունեցին Զրիստոսին և Նրա համար իրենց արյունը հեղեցին:

Գոհունակություն ենք հայրնում Ասրծուն, որ մեր փոքրաթիվ ժողովուրդները ամենուր պահեցին և պահպանեցին մեզ փոխանցված սրբազան ավանդություններն ու Եկեղեցու սովորությունները: Գոհաբանություն ենք հայրնում Ասրծուն այս օրհնյալ հողի գոյության համար և հպարտ ենք ձեր ժողովրդով:

Մեր երկու Եկեղեցիների համագործակցությունը լավ և բարի օրինակ եղավ այլ Եկեղեցիների համար: Ես ուրախ եմ, որ այսօրեղ եմ գրկվում շնորհավորելու Նորին Սրբությանը և հայ ժողովրդին 1700-ամյակի առիթով, երբ 17 դարեր առաջ քրիստոնեությունն այսօրեղ ընդունվեց որպես պետական կրոն:

Աղոթում ենք Ասրծուն, որպեսզի հայ և ասորի ժողովուրդները պահպանեն իրենց հավատքը և հեղեցին իրենց հայրերին, որովհետև մենք պահպանում ենք մեր դավանանքը՝ հիմնված երեք Տիեզերական ժողովների վրա: Եվ երբ, այսպես կոչված, չորրորդ ժողովի մեջ զգացինք, որ ինչ-որ թերի բանաձևեր են առաջ բերում՝ մերժեցինք: Ներայնու մենք շարունակեցինք պահպանել մեզ փոխանցված մեր Ս. Նայրեթի անաղարտ դավանանքը: Եվ ինչպե՞ս պետք է պահել, պահպանել մեր հավատքը: Մեր երկու Եկեղեցիների մարտիրոսները՝ հայեր և ասորիներ, դարերի ընթացքին, ինչպես նաև Առաջին համաշխարհային պատերազմի ընթացքին իրենց արյունը իրար հետ խառնեցին և այդ արյունով միասնաբար ուխտ կնքեցին՝ ամուր մնալու իրենց հավատքի վեմի վրա:

Ս. Հայրերը մեր Եկեղեցիները նկարեցին իբրև մեկ Եկեղեցի՝ հասարարված մեր Տիրոջ սիրտ վրա: Այո՛, մեր ժողովուրդները մեծ ու հինավուրց են ոչ միայն կրոնով, այլև մշակույթով: Մենք բոլորս նկանք շնորհավորելու Նորին Սրբությանը և Հայոց Եկեղեցուն և խնդրում ենք Աստծուն, որ մեզ, որպես մեր Սուրբ Եկեղեցիների երկու Պեպեղի, բարի օրհնակ ցույց փառ: Մենք կոչված ենք ծառայելու այս ժողովրդին, և մեր ցուցաբերած հավատքի ընդմեջեն ժողովուրդը շարունակում է պահել ու պահպանել իր դավանանքը:

Ես ուրախ եմ՝ լսելով Գարեգին Կաթողիկոսի խոսքերը՝ այս օրերին Հայ Եկեղեցու արձանագրած հաջողությանը մասին, Եկեղեցու արձանագրած հոգևոր հառաջդիմության համար, և մենք հասարարում ենք, որ Ասորի Եկեղեցին նույնպես հառաջդիմություն է արձանագրում, ինչպես նաև մեր հոգևոր ուսանողները և մայրապետները իրենց նվիրյալ սպասավորությունն են բերում Եկեղեցու բազմազան կարիքներին ի խնդիր:

Ցանկանում ենք, որ հարաբերությունները մեր երկու Եկեղեցիների միջև սերտանան նաև ուսուցիչների և ուսանողների փոխանակումով, որպեսզի մեր երկու ժողովուրդները ճանաչեն միմյանց: Եվ մենք ուրախ ենք մի անգամ ևս, որ ձեզ հեղ մեր ուրախությունն ենք կիսում՝ գալով ձեր երկիր 1700-ամյակի տակավին շարունակվող հանդիսության առթիվ:

Թող Բրիստոսի հավաքով գոյեալին՝ շարունակվեն մեր երկու Եկեղեցիների ու ժողովուրդների բարեկամությունը, որպեսզի միմյանցով զորացած մշտապես պահեն իրենց քրիստոնեական հավաքը նույնիսկ նահապարհության գնով: Եթե կարիքը զգացվի նահապարհվելու, ապա մենք էլ կնահապարհվենք, ինչպես մեր հայրերը նահապարհվեցին: Իմ անունից և ինձ ընկերակցող եպիսկոպոսների անունից շնորհակալություն եմ հայտնում Ձերո՛րդ Սրբությանը և բոլոր այն հոգևորականներին, ովքեր մեզ դիմավորեցին օրհնյալ Հայաստանի հողի վրա և Սուրբ Էջմիածնի մեջ:

Թող Բարին Աստված Ձեզ և Մեզ հեղ լինի այժմ և միշտ և հավիտյանս. ամեն»:

Բարիգալստյան արարողությունից հետո երկու Հայրապետները եկեղեցական թափոռի ուղեկցությամբ շարժվեցին դեպի Վեհարան:

Նույն օրը, հեղմիջօրեին, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը և Անտիոքի և Համայն Արևելքի Ասորի ուղղափառ քույր Եկեղեցու գահակալ Մար Իգնատիոս Զաքքա Ա Իվաս Պապրիարքը եպիսկոպոսաց դասի ուղեկցությամբ այցելեցին Ծիծեռնակաբերդ՝ խոնարհվելու Հայոց Մեծ եղեռնի զոհերի հիշատակին:

Երկու Հայրապետները ծաղկեպսակներ դրեցին եղեռնի զոհերի հուշարձանին և հոգեհանգստյան աղոթք վերառաքեցին առ Աստված:

Երկու Եկեղեցիների հոգևոր պետերն այցելեցին նաև Ցեղասպանության թանգարան, ուր թանգարանի տնօրեն փիար Լավրենտի Բարսեղյանը հյուրերին հանգամանակից ներկայացրեց անցյալ դարասկզբին հայ ժողովրդի դեմ կատարված ոճրագործությունը:

Հոկտեմբերի 19-ին Գարեգին Բ Ամենայն հայոց Կաթողիկոսն ու Զաքարյա Ա Պարթիարքը, իրենց ուղեկցող բարձրաստիճան հոգևորականների հետ, այցելեցին Խոր Վիրապի վանք, ուր նրանց դիմավորեց վանահայր Հոգեշնորհ Տ. Զարեհ վարդապետ Կաթողյանը: Վանքի երգչախմբի «Հրաշափառ»-ի երգեցողության ներքո հայրապետներն առաջնորդվեցին վեհաշուք Արարապի դիմաց խոյացած հայոց հավաքի օրրան:

Այա Իգնատիոս Պարթիարքը Գարեգին Բ Վեհափառի հրավերով այցելեց Արարապի մարզի Դիմիստով գյուղ, որի բնակչությունը մեծավ մասամբ ասորիներ են, իր օրհնության խոսքը հղելու Կեղի ասորական համայնքին:

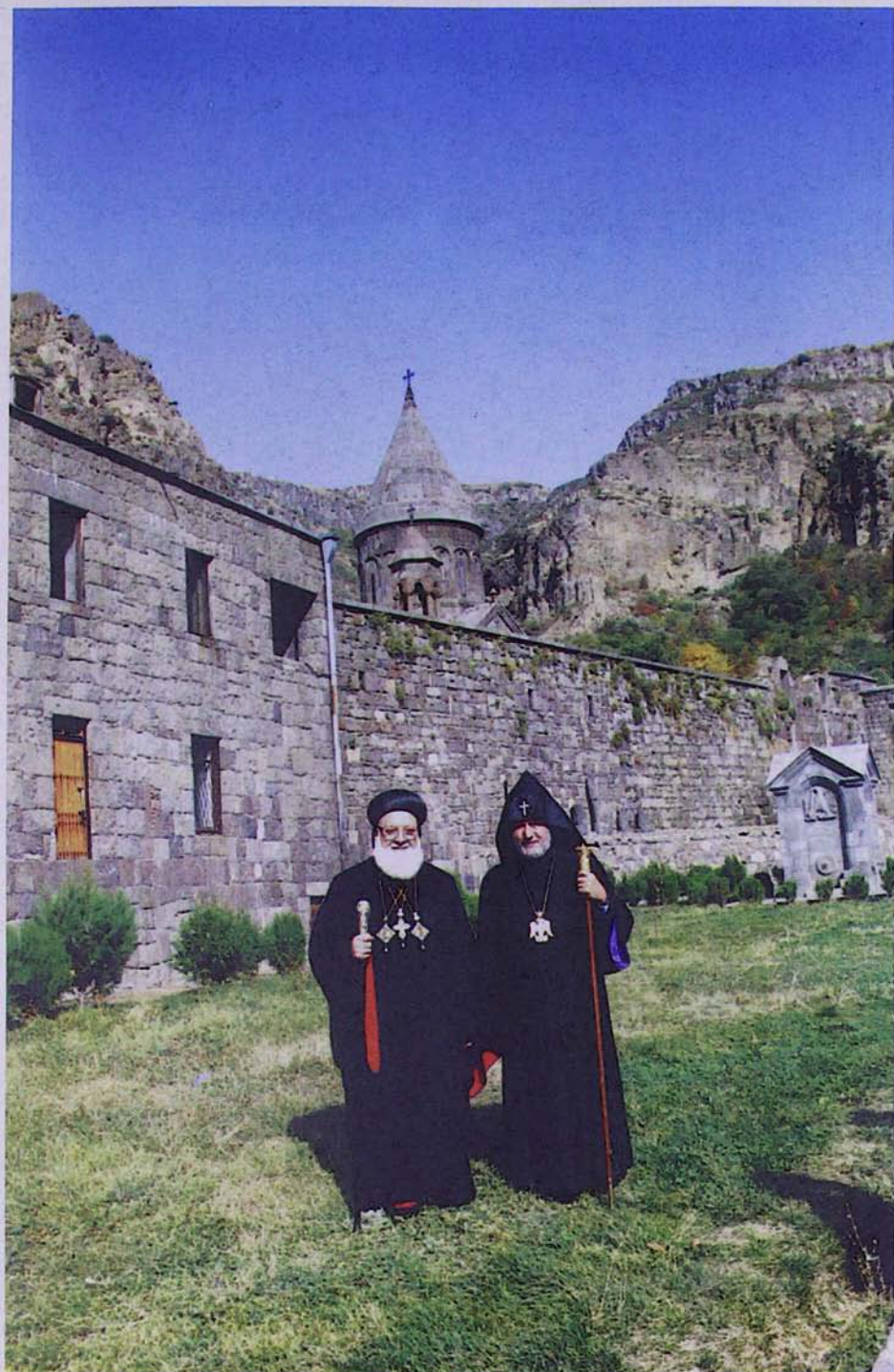
Օրվա երկրորդ կեսին երկու Հովվապետները մեկնեցին Ս. Գեղարդի վանք, որտեղ շքախմբին դիմավորեց և ողջունեց վանահայր Հոգեշնորհ Տ. Ներսես աբղ. Խալաթյանը: Վեհափառ հայրապետը, հավաքացյալներին ներկայացնելով Իգնատիոս Պարթիարքին, ասաց, որ մեզ դավանակից Եկեղեցու պետի հետ *«եկել ենք եղբայրական մեր ուխտը նորոգելու և գոհություն առ Աստված բարձրացնելու, որ պահում և պահպանում է մեր երկու ժողովուրդներին՝ բոլոր փորձությունների միջով առաջնորդելով դեպի իրենց նոր կյանքի գեղեցիկ հորիզոնները»*: Իր պարասխան խոսքում Զաքարյա Ա Պարթիարքն ի մասնավորի նշեց. *«1982 թվականից ի վեր այս սրբավայրն այցելելուս երկրորդ անգամը լինելով՝ ուրախ եմ տեսնել, որ հայ Առաքելական Եկեղեցին, առաջնորդ ունենալով Գարեգին Բ Վեհափառին, ոչ միայն պարսպապան Եկեղեցի է, այլև ևս ապրող, կենդանի Եկեղեցի, և այսպես ներկա ժողովուրդը ներկայացնում է այդ Եկեղեցին»*:

Համարել աղոթքի արարողությունից հետո երկու հայրապետները ունկնդրեցին Ս. Գեղարդավանքի երգչախմբի պարրաստված գեղարվեստական հայտագիրը:

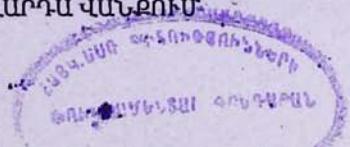
Նույն օրը, երեկոյան, երկու հայրապետներն այցելեցին Երևանի Արաբկիրի հայորդյաց Տուն: Պարավիրակության ընդունեց հայորդյաց Տների հոգևոր Կեսույ Արժանապարիվ Տ. Խաղ քահանա Ղազարյանը և հակիրճ ներկայացրեց հայորդյաց Տների պարմությունը: Այս բարձրաստիճան հյուրերի համար հայորդյաց Տան շնորհաշատ սաները հանդես եկան գեղարվեստական կատարմամբ: Վերջում հայորդյաց Տան սաները Նորին Սրբություն Զաքարյա Պարթիարքին նվիրեցին իրենց իսկ ձեռքերով պարրաստված մի գորգ՝ նվիրված քրիստոնեությունը հայաստանում պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակին:

Հոկտեմբերի 20-ին հայ Առաքելական և Ասորի Ուղղափառ Եկեղեցիների գահակալների մասնակցությամբ Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարում հանդիսավոր Ս. Պարարագ մարտգվեց Իրաքի հայոց թեմի առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Ավագ արքեպս. Ասապուրյանի կողմից:

Հընթաց Ս. Պարարագի երկու Եկեղեցապետների միջև Կեղի ունեցավ պաշտոնական խոսքերի և նվերների փոխանակում ի հիշարակ այս այցելության: Վեհափառ հայրապետը Ասորի Ուղղափառ Եկեղեցու գահակալ Իգնատիոս Զաքարյա Պարթիարքին նվիրեց երկու պանակե և մեկ լանջախաչ, իսկ Մար Իգնատիոս Զաքարյա Պարթիարքը հայ Եկեղեցու գահակալին նվիրեց Աստվածաշունչ մատյան:

ԵՐԿՈՒ ՀԱՅՐԱՊԵՏՆԵՐԸ Ս. ԳԵՂԱՐՅԱ ՎԱՆՔՈՒՄ

ԱՐԽԱՆԴՐԱՅԻՆ ԵՊԱՐԽԱՆՈՍՏՈՍՈՒՄԻ ԽՈՐԱԿԱՆՈՒՄԻ ՄԱՍԻՆ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

ԽՈՍՔԸ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

Ձերդ Սրբություն,

Անհուն գոհունակությամբ փառք ենք տալիս Աստծուն՝ մեր Երկնավոր Հորը, որ պարգևեց մեզ՝ երկու եղբայրներինս միշտ ցանկալի մեր հանդիպումը Զրիստոս առջ այս Սուրբ Տաճարում:

Հայոց երկրորդ լուսավորիչ, հավատքի մեր հայր Ս. Գրիգորն այսպեղ է ծնրադիր աղոթելիս տեսել իր հրաշալի տեսիլքը. մեր Տեր և Փրկիչ Յիսուս Զրիստոս երևաց նրան լույսերի մեջ և իջնելով Հայոց հողին՝ հրեղեն մուրճով հարվածեց գեղնին՝ պարսկերենով կառուցել Տաճար Աստծո և տուն աղոթից:

301 թ. այսպեղ քրիստոնեությունը հռչակվեց Հայոց թագավորության պետական կրոն, և երկու տարի անց Տրդատ Գ արքան, իր ուսերին քարեր բերելով Մասալաց լանջերից, ժողովրդի հեղկառուցեց Մայր Տաճարը Սուրբ Էջմիածնի, որը հոգևոր և վարչական նվիրական կենտրոնն է ամենայն հայոց, և որին, ինչպես պարմիչն է ասում՝ «կապեալ կայ ամենայն ազգս հայոց»:

Ձերդ Սրբություն,

Սա Ձեր երկրորդ այցելությունն է Հայոց հավատքի կենտրոն Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին: Առաջին անգամ Դուք այցելեցիք մեր երջանկահիշատակ նախորդ Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հրավերով, 20 տարի առաջ, 1982 թ.:

Այսօր, ընդունելով Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակվելու 1700-ամյակի առթիվ Ձերդ Սրբությանն ուղղված Մեր հրավերը, կրկին ժամանել եք Հայոց երկիր՝ այս անգամ արդեն ազատ և անկախ Հայաստանի հանրապետություն:

Միևեցյալ եղբայր ի Զրիստոս, դարերի փորձություններին հակառակ Աստրի և Հայ Եկեղեցիները պահպանել են ի Զրիստոս հավատի միությունը, փոխադարձ բարի հարաբերություններն ու համագործակցությունը: Հայաստանի առաջին կաթողիկոս Ս. Գրիգոր Լուսավորչի և նրա հաջորդների անմիջական գործակիցների թվում էին նշանավոր ասորի հայրեր՝ Մար Ավգինը, Ջենոր Գլակը՝ առաջին եպիսկոպոսն ու կառուցողը Մշո Սուրբ Հովհաննես վանքի, Դանիել Ասորին՝ Աշտիշատի երկրորդ եպիսկոպոսը, Բասենի եպիսկոպոս Արարիթը, Ճաղիբան՝ Կորդվաց աշխարհում, Եպիփանը՝ Աղմեսաց և Ծոփաց աշխարհներում, անապատականության նշանավոր ներկայացուցիչ Գիևրը՝ Տարնում:

Հայոց աշխարհի հեղ թագմաթիվ և անքակտելի թելերով է կապված Ս. Հակոբ Մծբնա Հայրապետը, որին՝ հրեշտակի միջոցով տրված Նոյան տապանի մատուցող միևն այսօր պահպանվում է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի 1700-ամյա կամարների ներքո:

Մեր երկու Եկեղեցիների և ազգերի առջև պարմության ընթացքում ծառացած խնդիրները մեր նախնիները վճռել են եղբայրական սիրտ և փոխընթերցման ճանապարհով, ինչպես որ եղավ 726 թ. Մանազկերտի ժողովում Հայոց Հովհան Օծ-

ենցի Կաթողիկոսի և Աստուծոյ Արարչի Պատրիարքի և Կայոց Կաթողիկոս Ներսէս Շնորհալու ջանքերով:

Մեր ժողովուրդների պատմության ընդհանուր էջերից է նաև Առաջին համաշխարհային պատերազմի տարիներին կրած եղեռնի ողբերգությունը, երբ թուրքական յաթաղանին զոհ դարձան մեկ և կես միլիոն հայություն և մոտ հարյուր հազար ասորիներ:

Եկեղեցու Գլուխը՝ մեր Տէրը և Փրկիչը, Միսուս Զիրարոս, սակայն զորացրեց նահապետ մեր Եկեղեցիները: Ավանդական, ազգային մեր Եկեղեցիները նորից ուրբի կանգնեցին և, թեև ցրված աշխարհով մեկ, շարունակում են հովիվել իրենց հավատացյալներին և իրենց ներկայությունը հաստատում միջեկեղեցական կյանքում:

Միեզայ եղբայր ի Զիրարոս, մեր ժամանակներում, երբ կյանքի ընթացող ճանապարհները հաճախ մարդկանց հեռացնում են Աստուծոյ, երբ անսթող են հոգևոր և բարոյական արժեքների ունահարումը, ազգամիջյան անհանդուրժողականությունը, ահաբեկչությունն ու պատերազմը, կարիքն ու աղքատությունը, գլոբալիզացիայի համահարթեցնող, բացասական արտահայտությունները, քրիստոնեական Եկեղեցիներն առավել սերտորեն պիտի համագործակցենք մեր առաքելության ճանապարհին: Զիրարոսեական Եկեղեցիների եղբայրական միությունը պիտի օգնի մեզ՝ հավաքի մեր վկայությունը բերելու մարդկանց, հաստատելու հույսի ու սիրտ մեջ, որպեսզի Աստուծոյ շնորհները լուսավորի կյանքի իմաստը և պայմանավորի ու առաջնորդի նրա ընթացքները:

Փառք Տիրոջը, որ Զիրարոսաւէ այս Սուրբ Տաճարում միասին աղոթում ենք վասն աշխարհի խաղաղության և մեր ժողովուրդների բարօրության ու հավատարմորդ անսայթաք կյանքի:

Կրկին անգամ, սիրտ և եղբայրության ողջույնով, բարի գալուստ ենք մաղթում Ձերոյ Սրբությանը և Ձեր շքախմբի անդամներին՝ Մար Յուլիոս, Մար Դիոնիսիոս և Մար Սևերիոս Սրբազաններին և Հայր Եղիային:

Թող Տէրը օրհնի մեր երկու Եկեղեցիների միությունը, զորացնի հավատով ու եղբայրական սիրով այսօր և միշտ և հավիտյանս. Ամեն:

ԱՆՏԻՈՔԻ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆ ԱՐԵՎԵԼԻՔԻ ԱՍՈՐԻ ՈՒՂՂԱՓԱՌ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՊԱՏՐԻԱՐԷ ԻԳՆԱՏԻՈՍ ԶԱՔԷԱ Ա ԻՎԱՍԻ ԽՈՍԲԸ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

Նորին Սրբություն Գարեգին Բ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, եպիսկոպոսներ, վարդապետներ, քահանաներ, սարկավազներ և հավատացյալ ժողովուրդ:

Իմ անունով և ինձ ընկերակցող եպիսկոպոսների անունով՝ Բաղդադի և Բասրայի առաջնորդ Սևերիոս արքեպիսկոպոսի, Գերմանիայի առաջնորդ Իսա Սրբազանի, իմ առաջին քարտուղարի և Տեղակալական Աստուծոյ Եկեղեցու Պատրիարքությունում ներկայացուցիչ՝ Կիրակոս արքեպիսկոպոսի, ինչպես նաև հայր Իլիայի՝ Մեր երկրորդ քարտուղարի և Անարիոքի մեր Եկեղեցու պրեսվիտերոսի

և ասորական ժողովրդի անունից, շնորհակալություն եմ հայտնում Ձերդ Սրբությանը Ձեր հրավերի համար, որով եկանք և մասնակից եղանք Վայասրանում քրիստոնեությունը պեղարկան կրոն հռչակման 1700-ամյակի առիթով տակավին շարունակվող հանդիսություններին:

Ժամանակը թույլ չի տալիս ինձ կրկնելու, ինչ որ Նորին Սրբությունն ասաց մեր երկու Եկեղեցիների հարաբերությունների մասին: Գոհություն եմ հայտնում Ասրծուն, որ երկրորդ անգամ լինելով այստեղ, սրանում եմ օրհնությունը Սուրբ Էջմիածնի, այն վայրի, որտեղ Վրսու Բրիսպոս իջավ, ինչպես մեզ ավանդում է Ս. Գրիգոր Լուսավորիչը:

Ներկա լինելով Ս. Պարարագին, զգում եմ, որ մեր Տեր Վրսու Բրիսպոս առդեն մեր մեջ է, որովհետև այստեղ եկանք Իր անունով և Իր սիրով փոքորված: Ձերդ Սրբություն, Դուք արդեն ամեն ինչ արեցիք մեզ համար, և մենք այստեղ շնորհակալություն ենք հայտնում Ձեր ցուցաբերած բոլոր հյուրընկալությունների համար: Դուք բարի հովիվն եք այս ժողովրդի: Միասնաբար մենք այցելեցինք շատ վանքեր, եկեղեցիներ և հասարակություններ, և մեր ուրախությունն ավելացավ՝ տեսնելով ձեր ժողովրդի սերը Ձեր անձի նկատմամբ:

Եղանք 1915 թ. եղեռնի հուշարձանում, տեսանք Եկեղեցու մարտուցած նահապետությունը պահպանելու համար մեր հավաքը, հայ ժողովրդի սերը մեր Տիրոջ՝ Վրսու Բրիսպոսի անձին, որն Իր արյունով մեզ սրբեց: Ուրեմն օրհնյալ հայ ժողովուրդը և ասորական ժողովուրդը Տիրոջ գոհասեղանի վրա մարտցեցին իրենց մաքուր արյունը, որպեսզի պահպանեն այս սուրբ հավաքը:

Սիրելի ժողովուրդ. գոհություն ենք հայտնում Ասրծուն, որ մեզ պարզեց մի մեծ կաթողիկոս, որը սիրում է իր ժողովրդին և սիրված է իր ժողովրդից: Վարենք իրենց արյունը մարտցեցին և նահապետակցին, որպեսզի զավակներին փոխանցեն հավաքը: Տեսանք, ինչպես այս մեծ կաթողիկոսը փոքրիկներին սովորեցնում է Տիրոջ՝ Վրսու Բրիսպոսի սիրով: Տեսանք 1700 տարիների ընթացքում ժողովրդի ապրած հավաքը, և ինչպես զավակները ամուր և պինդ են պահում այդ հավաքն ու Եկեղեցին:

Ձեզ շնորհավորում ենք, սիրելի ժողովուրդ, որ ունեք Գարեգին Կաթողիկոսին հայր: Մաղթում ենք, որ այս ժողովուրդն ամուր պահի իր հավաքը, որ Վայասրանը մնա ազատ և անկախ, որպեսզի այս ժողովուրդը երջանիկ լինի: Ողջունում ենք այս երկրի վսեմաշուք նախագահին՝ Տիար Ռոբերտ Բոջարյանին: Ողջունում ենք նաև Սիրիան, որ է մեր Աթոռը, ինչպես նաև իր նախագահին՝ Բշար Շաֆեզ Ասադին, որը պաշտպանում է ազատությունը՝ մեր եկեղեցական արարողություններն ու պաշտամունքը կարարելու:

Վայ ժողովուրդն այն օրից, երբ Վրսու Բրիսպոսի երկու առաքյալների՝ Թադեոսի և Բարդուղիմեոսի, ինչպես նաև Ս. Գրիգոր Լուսավորչի ճանապարհով սրացավ ուղղափառ հավաքը, մինչև այսօր մեր երկու ժողովուրդները միասնաբար պահպանում են հավաքը, ինչպես նաև դավանանքը մեր երկու Եկեղեցիների և ժողովուրդների: Եվ երբ հայ ժողովուրդը 1700 տարիներ առաջ հավաքաց մեր Տեր Վրսու Բրիսպոսին, Սուրբ Գիրքը՝ Վին և Նոր Կրակարանները, ա-

ասորերենից հայերենի թարգմանվեցին, մինչև որ 5-րդ դարում Մեսրոպ մեծ վարդապետը և Դանիել եկեղեցականը արեղծեցին հայոց Այբուբենը, որով թարգմանվեց Սուրբ Գիրքը հայերեն լեզվի, ինչպես նաև Ս. Հայրերի գրքերը թարգմանվեցին ասորերենից հայերենի: Եվ այսպիսով, հայերեն բառեր ներմուծվեցին ասորերենում, ինչպես նաև ասորերեն բառեր՝ հայերենի մեջ:

Այս պահին ես նվիրում եմ Կաթողիկոսին Սուրբ Գիրքը ասորերեն լեզվով, առանձին լեզվով, ուր գրված են նաև մեր շնորհակալության խոսքերը՝ ուղղված Նորին Սրբությանը իր հրավերի համար, որով այսպեղ, այս սուրբ վայրից մենք օրհնություն ստացանք: Աղոթում ենք Աստծուն, որ զորավիգ լինի Նորին Սրբությանը Հայ Եկեղեցու բարգավաճման համար: Աստված Նորին Սրբությանը քաջաժողովությամբ թող երկար կյանք շնորհի, և Հայոց Եկեղեցին բարգավաճի, և հայ պետականությունը խաղաղությամբ հառաջդիմություն արձանագրի, ինչպես նաև աղոթում ենք աշխարհի խաղաղության համար: Թող Աստծո օրհնությունը ձեզ հեղ լինի այժմ և միշտ. ամեն:

Հավարդ Ս. Պապարագի, ի պարիվ Ասորի Ուղղափառ Եկեղեցու պարվիրակության, կազմակերպվեց ճաշկերույթ Մայր Աթոռի միաբանական սեղանադրանը՝ Մայր Աթոռի ողջ միաբանության և թեմակալ առաջնորդների մասնակցությամբ:

Երեկոյան Անտիոքի և Համայն Արևելքի Ասորի Ուղղափառ Եկեղեցու գահակալ Մար Իգնատիոս Զաքարյա Ա Իվաս Պարիրարը և պարվիրակության անդամները երջանկալի շարակ Վազգեն Ա Հայրապետի շիրիմի մոտ արձթեցին լուսաւոգի Հայրապետի հոգու հանգստյան համար:

Այնուհետև Վեհարանում քեղի ունեցավ առանձնագրույց երկու Հայրապետների, ինչպես նաև՝ հանդիպում Հայաստանի թեմակալ առաջնորդների, Մայրավանքի եպիսկոպոսաց դասի և Ասորի Ուղղափառ Եկեղեցու պարվիրակության միջև:

Տոկոսներին 21-ին Վեհափառ Հայրապետն ու Մար Իգնատիոս Զաքարյա Ա Իվաս Պարիրարը բարձրաստիճան հոգևոր դասի ուղեկցությամբ հյուրընկալվեցին նախագահ Ռաբերտ Քոչարյանի և Ազգային ժողովի նախագահ Արմեն Նաչապուրյանի կողմից:

Այնուհետև երկու Հայրապետներն այցելեցին Երևանի նորակառույց Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ Մայր եկեղեցի և «Հրաշափառ»-ի երգեցողության ներքո մուտք գործեցին եկեղեցի՝ իրենց օրհնությունը քաղու ներկա հավաքացյալներին:

«Սիրիայի Ասորական Ուղղափառ Եկեղեցու հեղ 2000 փարիներ պաշտպանել ենք նույն հավատքը՝ հաճախ մարտիրոսանալով, հաճախ նահատակվելով մեր Տիրոջ՝ Դիւսու Զրիստոսի սիրույն համար: Այսօր առանձնակի բերկրանք ենք սպրում, որ 2000-ամյակ հեղտ մեր Եկեղեցիները կրկին կապված են եղբայրական ջերմ սիրով, որ դրսևորվում է ոչ միայն եկեղեցականաց, այլ նաև մեր ժողովուրդների հավատարմոր զավակաց հարաբերություններում», - իր խոսքում նշեց Վեհափառ Հայրապետը:

Ասորի Պարիրարը, քննելով նորակառույց եկեղեցին, արտահայտեց իր գոհունակությունը՝ ասելով. «Գոհություն ենք հայրնում Աստծուն, Որն աջակից է մեր սիրեց-

ԻԳՇՄՈՒ ԿԵՆՏՐՈՆՈՐ, ՂՈԽՈՂԻՇԻՊՈՒՂ, ՏԳԻ ԿՈՇԵՄԻՇՏԻ ՏԱԳԵՄԻՄ ԴԻՇԻՊՈՒՂ, ՂՈՇԱԿԱՏԱՄԻՇԻՈՂԻ ԿՈՇՈՄԵՆԻ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԵԿԵՂԵՍԻԱԿԱՆ ԵՍԵՆՈՒԹՅԱՆ ՍԵՐԻԱԿԱՆ ԳԵՂԱՐԿՈՒՄԻ ՄԵԼՈՒՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ Ս. ԳԻԻԳՈՐ ԼՈՒԱՍՎՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԱՌՁԵՎ

յալ եղբորդ: հարար եւնք հայաստանայց Առաքելական քոյր Եկեղեցիով՝ գլխավորութեամբ Գարեգին Բ Կաթողիկոսի»:

Նոկտեմբերի 22-ին երկու հայրապետները բարձրաստիճան եկեղեցականաց դասի ուղեկցությամբ այցելեցին Սևանա կղզի՝ հանդիպելու Սևանի Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոցի սաներին: Ճեմարանի մուտքի առջև Դպրանոցի տեսուչ Հոգեշնորհ Տ. Բագրատ վրդ. Գալստանյանը, տեսչական կազմի անդամները, ճեմարանի դասախոսներն ու ուսանողությունը դիմավորեցին երկու հովվապետներին և նրանց ուղեկիցներին: Նյութերին բարի գալուստ մաղթեց տեսուչ Հայր Սուրբը:

Զաքքա Պապրիարքը, հայոց հայրապետի ուղեկցությամբ, շրջեց վանական համալիրի փարածքում, պապ Վեհափառ հայրապետը ներկայացրեց հոգևորականներին, դասախոսական կազմին և ճեմարանի ուսանողությանը: Հոգեշնորհ Հայր Սուրբը հակիրճ ներկայացրեց Սևանի հնամենի վանքի, ինչպես նաև Դպրանոցի հիմնադրման պատմությունը:

Նյութերը հիացմունքով ունկնդրեցին ճեմարանականների պատրաստած հոգևոր համերգը, հավարտ որի Զաքքա Պապրիարքն իր հայրական օրհնությունը բերեց ուսանողությանը. «Այս ճեմարանը ոչ միայն ձեր Եկեղեցու սպազան է, այլ նաև՝ հույսը: Երբ Նորին Սրբություն Գարեգին Երկրորդը դեռևս Արարարյան հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխասնորդն էր, ունեցավ տեսիլքն ու իմաստությունը՝ Վազգեն Ա Կաթողիկոսի օրհնությամբ, ում անվամբ էլ այսօր կոչվում է Դպրանոցը, հիմնել այս հաստատությունն այս գեղեցիկ ու խաղաղ լճի ափին: Լավ սովորեցեք, որպեսզի օրերից մի օր մենք հպարտությամբ կայենք ձեզ՝ որպես առաջնորդների հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու»:

Սևանում, ի պատիվ Զաքքա Պապրիարքի, տրվեց ճաշկերույթ: Ավարտելով իր այցը Սևանի Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոց, պատվիրակությունը վերադարձավ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին: Նույն օրը, երեկոյան, Վեհափառում, ի պատիվ Ասորի Ուղղափառ Եկեղեցու գահակալ Մար Իգնատիոս Զաքքա Ա Իվաս Պապրիարքի, տրվեց հրաժեշտի ճաշկերույթ, որին իրենց մասնակցությունը բերեցին նաև հայ Եկեղեցու բարձրաստիճան հոգևորականներ, Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամներ, աշխարհական մրավորականներ:

Նոկտեմբերի 23-ի վաղ առավոտյան Նորին Սրբությունը հայրապետական շքախմբի անդամների հետ Երևանի «Զվարթնոց» օդանավակայանում բարի ճանապարհի մաղթեց Մար Իգնատիոս Զաքքա Ա Պապրիարքին և նրա գլխավորած պատվիրակությանը:

Մար Իգնատիոս Զաքքա Ա Պապրիարքի Մայր Աթոռում գտնվելու օրերին, նրա պաշտոնական այցելությունների ժամանակ, Նորին Սրբությանը, Վեհափառ հայրապետի զուխավորությամբ, մշտապես ուղեկցում էին Հունաստանի հայոց թեմի առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Ոսկան արքեպս. Գալփաքյանը, Իրաքի հայոց թեմի առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Ավագ արքեպս. Ասատուրյանը և Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի Միջեկեղեցական հարաբերություններին բաժնի պատասխանատու Գերաշնորհ Տ. Եզնիկ եպս. Պերոսյանը:

ՎԱԶԳԵՆ ՍՐԿ. ՔԵՍԱՐԼՅԱՆ
Միջեկեղեցական հարաբերությունների բաժին